

Nr 66.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1927 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om visst medgivande beträffande tolkningen av en bestämmelse i kungörelsen angående understöd av statsmedel i vissa fall på grund av förluster förorsakade av mul- och klövsjukeepizootien inom landet.

(2:a avd.)

I två likalydande, till jordbruksutskottet hänvisade motioner, nr 152 i första kammaren av herrar *Jönsson* och *Nilsson, Nils Anton*, och nr 253 i andra kammaren av herr *Månsson* i Erlandsro *m. fl.*, har hemställts, att riksdagen måtte medgiva sådan tolkning av bestämmelserna i mom 13 b) i kungl. kungörelsen den 6 juni 1925 angående understöd av statsmedel i vissa fall på grund av förluster förorsakade av mul- och klövsjukeepizootien inom landet, att sagda bestämmelser innebära rätt för Skånska lantmännens ömsesidiga kreatursförsäkringsförening i Malmö att erhålla bidrag, beräknat utan hänsyn tagen till föreningens garantikapital och med en nedsättning av reservfonden allenast med $\frac{1}{5}$.

Beträffande de skäl, som anförts såsom stöd för denna framställning, får utskottet hänvisa till motionerna.

Enligt av 1925 års riksdag godkända grunder (se prop. nr 231 och riksdagens skrivelse nr 337), vilka utfärdats genom kungörelse den 6 juni 1925 (nr 226), skulle särskilt statsunderstöd av statsmedel i vissa fall utgå på grund av förluster förorsakade av mul- och klövsjukeepizootien inom landet. Statsunderstödet avsåg endast förlust, som inträffat efter den 15 januari 1925 — utom i vissa undantagsfall — och (jämligt särskild kungörelse den 16 augusti 1925, nr 385), icke efter den 15 september 1925. Rörande statsunderstöd till ömsesidig försäkringsanstalt stadgas i kungörelsen, punkt 13, följande:

13. a) Har ömsesidig försäkringsanstalt, som meddelat försäkringar för förlust av nötkreatur eller mjölk på grund av mul- och klövsjuka, blivit skyldig att utgiva ersättningar för sådana förluster med belopp, som sammanlagt motsvara summan av samtliga anstaltens enligt dess stadgar för sådana utgifter, utan uttaxering å delägarna, tillgängliga medel, må anstalten för varje gång ersättningskyldighet på grund av dylik försäkring därefter inträder av statsmedel erhålla bidrag till betalningens fullgörande med belopp, motsvarande vad försäkringstagaren vid tillämpning av ovan i

denna kungörelse stadgade grunder skulle ägt utbekomma, där han ej tagit försäkring, som nu sagts.

Det ankommer på Kungl. Maj:t att, efter framställning av försäkringsanstalt, avgöra, huruvida angivna förutsättning för anstalts rätt att erhålla bidrag, som här avses, är för handen.

Om sökande av sådant bidrag och om ansöknings prövning m. m. skall i tillämpliga delar gälla vad ovan i 6—12 stadgas i fråga om ansökning, som där avses.

b) Nödgas ömsesidig försäkringsanstalt, oaktat bidrag utgått, som i a) sägs, för täckande av utgifter, som där omförmålas, göra uttaxering å delägarna, överskjutande två och en halv för tusende av försäkringsvärdet, må anstalten kunna av statsmedel erhålla bidrag till minskning i uttaxeringen med högst två tredjedelar av nämnda överskott. Ansökan därom skall ingivas till Kungl. Maj:t, som prövar om och i vad mån sådant bidrag må utgå.

Här förevarande fråga rör tillämpningen av bestämmelsen i punkt 13 b).

Under åberopande av sistnämnda bestämmelse har Skånska lantmännens ömsesidiga kreatursförsäkringsförening hos Kungl. Maj:t anhållit om utbekommande av statsbidrag för under år 1925 å verksamheten uppkommen förlust. Försäkringsinspektionen har i avgivet utlåtande tillstyrkt ett understöd av 101,813 kronor 92 öre, därvid inspektionen utgått från att föreningen icke »nödgrades» uttaxera mer än vad som erfordrades, sedan jämlikt föreningens reglemente, sådant det lydde enligt nådig resolution den 24 juli 1924, garantikapitalet, 65,000 kronor och $\frac{1}{3}$ av reservfonden, 66,544 kronor 29 öre, blivit tagna i anspråk. Föreningen har i anledning härav gjort gällande, att beträffande uttaxering av för verksamheten under år 1925 uppkommen förlust skulle, i enlighet med föreskrift i 184 § försäkringslagen, tillämpas bestämmelserna i det före den 24 juli 1924 gällande reglementet för föreningen och att sålunda vid beräkning av statsbidrag hänsyn icke borde tagas till garantikapital samt endast till $\frac{1}{5}$ av reservfonden — i det gamla reglementet fanns nämligen ej stadgande om garantikapital, och reservfonden fick endast tagas i anspråk till högst $\frac{1}{5}$ för minskande av uttaxering. Förenämnda 184 § försäkringslagen innehåller bestämmelse, att om ändring av bolagsordning avser delägars »ansvarighet för bolagets förbindelser», så må, där ej samtliga delägare samtyckt till ändringen, beslutet därom tillämpas endast i fråga om avgift för tid, som börjar minst ett år efter ändringens registrering. Då samtliga delägare ej samtyckt till berörda reglementsändringar och registrering av densamma ägt rum den 24 juli 1924, har alltså föreningen förmenat, att dessa ändringar icke skulle äga giltighet beträffande fastställande av uttaxering för förlust å 1925 års verksamhet och följaktligen icke heller borde tagas i betraktande vid bestämmandet av statsbidrag. Till stöd för denna sin uppfattning har föreningen vidare åberopat ett av docenten i civilrätt vid Lunds universitet, juris doktor Ragnar Bergendal avgivet utlåtande i frågan.

Över föreningens ansökning hava förutom av försäkringsinspektionen yttranden avgivits av statskontoret, och justitiekanslersämbetet. Statskontoret har därvid såsom sin mening anfört, att med det i 184 § försäkringslagen före-

kommande ordet »ansvarighet» avsåges den gräns, inom vilken medlems ansvarighet kunde utkrävas, under det att bestämmelserna om uttaxering avsåge den ordning, i vilken förlust skulle täckas av medlemmarna. Genom införande i föreningens reglemente av en bestämmelse, att, därest förlust uppstår, i första hand garantikapitalet skulle tagas i anspråk samt genom ändring av uttaxeringsbestämmelserna därhän, att dessutom $\frac{1}{3}$ i stället för förut $\frac{1}{5}$ av reservfonden finge anlitas, hade icke skett någon ändring i medlemmarnas ansvarighet, vilken, liksom förut, jämlikt föreskrift i § 5 av reglementet för föreningen vore begränsad till envar medlems försäkringssumma. På grund härav ansåge statskontoret, att 184 § försäkringslagen i detta fall icke vore tillämplig. Häri ha såväl justitiekanslersämbetet som försäkringsinspektionen instämt.

Statskontoret har emellertid — för den händelse Kungl. Maj:t skulle anse, att hänsyn borde tagas till endast $\frac{1}{5}$ av reservfonden samt överhuvud ej till garantikapitalet — verkställt en beräkning av det belopp, vartill statsbidrag under dylik förutsättning högst skulle kunna utgå, och därvid kommit till ett belopp av 146,414 kronor 73 öre. Försäkringsinspektionen har icke haft något att erinra mot sagda beräkning.

Ärendet har därefter — enligt vad utskottet inhämtat — endast i så måtto varit föremål för beslut, att Kungl. Maj:t den 24 februari 1927 medgivit, att föreningen finge i avräkning på bidrag, som kunde komma att tillerkännas föreningen, utbekomma ett belopp av 100,000 kronor.

Utskottet får till en början erinra, att ifrågavarande bestämmelse i kungörelsen den 6 juni 1925 angående understöd av statsmedel i vissa fall på grund av förluster förorsakade av mul- och klövsjukeepizootien inom landet tillkommit genom 1925 års riksdags beslut i anledning av motionsvis gjord framställning. Såväl av motiveringen till berörda motion (II: 456) som av i riksdagens kamrar gjorda uttalanden torde framgå, att syftet med bestämmelsen var att motverka den enligt det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget möjliga konsekvensen, att ägare, vilken ej försäkrat sig mot förlust, skulle kunna bli bättre ställd i fråga om statsunderstöd än ägare, som tagit sådan försäkring. Av handlingarna i förevarande ärende synes framgå, att i här föreliggande fall — även med det gynnsammare beräkningssättet — föreningens medlemmar skulle bli sämre tillgodosedda än om de icke innehåft dylikt medlemskap. Med hänsyn härtill synes onekligen visst fog finnas för syftemålet med motionerna.

Då emellertid den förevarande frågan ännu icke av Kungl. Maj:t slutgiltigt prövats, har utskottet icke ansett sig böra tillstyrka, att riksdagen på sätt motionärerna ifrågasätta nu skulle taga standpunkt till densamma, helst som utskottet i ärendets nuvarande skick icke anser sig kunna överblicka konsekvenserna av ett beslut i motionernas riktning.

Utskottet.

Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motioner, I:152 och II:253, icke må
föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 12 maj 1927.

På jordbruksutskottets vägnar:

O. NILSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Boberg, Norin, Gabrielsson, Andersson* i Fältenborg
och *Alexander Nilsson*; samt

från andra kammaren: herrar *Nilsson* i Tånga, *Johansson* i Uppmälby, *Pettersson* i
Bjälbo, *Andersson* i Grimbo, *Björk* och *Månsson* i Erlandsro.
